

הזכות להיוועץ עם עורך דין טרם החקירה ובמהלכה

את חדרי החקירות במשטרת ישראל פוקדים מדי שנה עשרות אלפי אנשים ללא נוכחות של סניגור. הדבר מוביל לפגיעות קשות באנשים נורמטיביים המסתבכים ומופללים לשווא עקב כך שזכותם לנוכחות עורך דין במהלך החקירה לא כובדה. המשטרה משתמשת במגוון מניפולציות שמטרתן למנוע מהחשודים להיפגש עם עורך דין או גורמות להם לוותר על פגישה זו. עו"ד אסף דוק מסביר באילו שיטות נוקטים החוקרים כדי למנוע מנחקר להיפגש עם עורך דין וכיצד על הנחקר לפעול.

עבור לא מעט חוקרי משטרה בלא מעט תיקים, פגישה של הנחקר עם עורך דין מהווה מכה קשה לחקירה המשטרית, ואפילו גזר דין מוות לסיכוי להגיש כתב אישום כנגדו. לכן חוקרים רבים יבצעו מאמצים כבירים כדי למנוע פגישה זו. מהנתונים של הסניגוריה הציבורית עולה כי בכל שנה מתרחשים עשרות אלפי מקרים בהם חשודים נחקרים מבלי שהתייעצו עם עורך דין, טרם החקירה. ישנם שוטרים המשתמשים במגוון שיטות כדי למנוע פגישה עם עורך דין. בין היתר, בכך שהם אומרים לנחקר שעורך דין עלול לסבך אותו עוד יותר, או כשהם אינם מציינים בפני חשוד נטול אמצעים, שהוא זכאי לייצוג חינום באמצעות הסניגוריה הציבורית. בנוסף, הם יכולים לדחות את אותה פגישה בתואנות שונות כמו לדוגמה: "קודם תענה על השאלה הזו..." הם יכולים לומר.

בכך, רבים שאין להם ניסיון בחקירות משטריות, קטינים, נכים, בעלי מוגבלויות או כאלו שקרסו תחת לחץ המעמד - מוותרים על זכותם להיוועץ עם עורך דין טרם החקירה, ולעתים מואשמים על לא עוול בכפם. על פי הנתונים, בכ- 63 אחוז מהמקרים, חשודים לא נפגשים עם סניגור ציבורי לפני או אחרי החקירה, אלא רק כעבור לילה במעצר, בעת הגעתם להארכת מעצר או להגשת כתב אישום בעניינם. לדברי המשטרה, הסיבה לכך הינה פשוטה: לחשודים אין רצון להיפגש עם עורך דין. אמנם, נשאלת השאלה ממה נובע "אי רצון זה"? האם מדובר בחוסר רצון אמיתי להיפגש עם עורך דין, או שמא ישנן מספר פעולות שתחנות המשטרה עושות כדי לגרום לאותו חוסר רצון?

מנתוני הסניגוריה הציבורית עולה שישנה שונות גדולה בין תחנות המשטרה הפרוסות ברחבי הארץ בכל הנוגע לסיכויי חשוד להיפגש עם עורך דין מטעמה. כך לדוגמה, בימ"ר מרכז-שרון, ישנו סיכוי של כמעט 17% אחוזים שתתקיים פגישה בין חשוד לעורך דין לפני החקירה, ואילו בבת ים, הנחשבת תחנה בה האחוזים הם הגבוהים ביותר, הסיכויים הם של כ- 97%. שונות גדולה זו בין הסיכויים של חשוד להיפגש עם עורך דין לפני חקירה בתחנות משטרה שונות, מצביעה באופן ברור על כך שבתחנות השונות ננקטות פעולות שתכליתן לגרום לחשודים לוותר על זכותם להיפגש עם עורך דין לפני החקירה. יש לציין שהנתונים המובאים נוגעים לחשודים המתייעצים עם עורך דין אך ורק מטעם הסניגוריה הציבורית, שכן רק עליהם יש פיקוח, על כן, לא קיימים נתונים לגבי אחוזי התייעצות עם עורך דין פרטי.

מהן ההשלכות של אי התייעצות עם עורך דין לפני חקירה?

הסיבה בגללה ישנם חוקרים המונעים מחשודים להתייעץ עם עורך דין נעוצה במוטיבציה הגדולה לסגור תיקים ולהביא לכדי הגשת כתבי אישום. חשוד שלא קיבל ייעוץ מעורך דין לפני החקירה, יהיה פחות רגוע, שקול, מיומן ומוכן, לחקירה משטרית. במיוחד אם מדובר במישהו שכף רגלו מעולם לא דרכה בחדר החקירות. בכך, הוא נופל כפרי בשל לידיהם המיומנות של החוקרים. הם ישתמשו נגדו במגוון תכסיסי חקירה כדי להוציא ממנו הודאה או לחלוב ממנו פרטי מידע שיזיקו לו בהמשך. לדוגמה, הם יכולים לנהל איתו שיחה "לא פורמלית" לפני החקירה, במהלכה החשוד יפלוט פרטים חשובים שישמשו נגדו ואף יוצאו מהקשרם. ייתכן שהוא יחקר תחילה כעד, ואז לפתע יודיעו לו שהוא חשוד (תוך כדי הצנעת זכותו להיפגש עם עורך דין), כל זאת לאחר שכבר מסר לחוקרים מידע רב. ייתכן שישתמשו נגדו באיומים, יחקרו אותו במשך שעות רבות ללא מנוחה או בלי שיאפשרו לו להתפנות לשירותים. הם עלולים להפחית בפניו בחומרת המעשים שבהם הוא מואשם, ולכן הודאה בהם לכאורה לא תוביל לכדי כתב אישום חמור. הם עלולים

להבטיח שאם יודה הם ידאגו לכך שיקלו עליו בעונש, או הם יכולים לספר לו שהם כבר יודעים הכל תוך שהם מנפנים במסמכים או קלטות שלכאורה מכילים בהם ראיות למעשיו, ולכן כדאי שכבר יודה או יספר את כל הידוע לו. כל אילו הם תכסיסי חקירה אשר שוברים נחקרים בזה אחר זה, ובמיוחד חסרי ניסיון או כאלו המגיעים מאוכלוסיות מוחלשות.

כדי להימנע משלל המלכודות הללו יש להתקשר לעורך דין פלילי באופן מיידי במידה וזומנת לחקירה, הן כחשוד והן כעד. במידה ונעצרת, תבקש מיידית ובאופן ברור להיפגש עם עורך דין פלילי. אל תענה על שום שאלה, ואל תסגיר שום פרט מידע. כל דבר שתאמר או תעשה ישמש נגדך ועלול לגזול ממך את חירותך. תזכור כי רק דבר אחד עומד לצידיך לפני שאתה נכנס לחדר החקירות והוא היוועצות עם עורך דין פלילי. לא משנה מה יגידו החוקרים, גם אם ינסו "למרוח" אותך בטענה כי "אחר כך, קודם תענה על..." - אל תסכים לכך. תתמיד בבקשתך להיוועץ עם עורך דין פלילי ועמוד על כך שבקשה זו תירשם תוך שאתה שומר על זכות השתיקה עד הגעתו לתחנה.

כיצד עליך לנהוג במידה וזומנת או נלקחת לחקירה?

עליך לזכור כי בחדר החקירות החוקרים הם בעלי הבית ואתה רק אורח. יש להם שיטות שהם פיתחו במשך שנים בכדי להביא את הנחקר להודות או לגרום לו להיות מואשם, לא אחת, בפשע שהוא לא ביצע. אל תחשוב שאתה חכם מהם או יכול לגבור עליהם בחקירה. מנגד, אל תחשוב שהם לצידיך. כמו כן, אל תחשוב שבמידה ואינך אשם - הם גם יכירו בכך. ישנם חוקרים שיעשו הכל כדי להוביל להרשעתך, ולכן עליך לעשות הכל כדי להתגונן. אל תוותר על זכותך להיפגש עם עורך דין פלילי ברגע שזומנת לחקירה, כעד או כחשוד, ולפני כניסתך לחדר החקירות. עורך דין פלילי יתדרך אותך כיצד להתגונן נגד מגוון שיטות החקירה, יוודא שזכויותיך אינן נפגעות, ילחם עבורך וייצג את האינטרסים שלך בצורה המיטבית.

נוכח חשיבותה הרבה של חקירת המשטרה ונוכח ההשלכות מרחיקות הלכת שעשויות להיות לה על המשך ניהול ההליך הפלילי נגדך, חשוב שתיוועץ עם עו"ד פלילי טרם החקירה. דע - כי התייעצות משפטית עוד בטרם הגעתך לחקירה במשטרה עדיפה על פני יעוץ בדיעבד ותיקון טעויות שנעשו במהלך החקירה. במידה והסתבכת בביצוע מעשה העשוי לגבש נגדך חקירה פלילית במשטרה באפשרותך ליצור עימנו קשר בכל שעה בטלפון **052-6885006** או באמצעות הטופס המקוון באתר. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.